

Олександр КОТУКОВ, Тетяна КУЗНЯКОВА

ОВОЛОДІННЯ ОСНОВАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЗАПОРУКА ПРИЙНЯТТЯ ОБҐРУНТОВАНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Постановка проблеми. В останні 20 – 30 років у зв'язку зі швидким розвитком інформаційного суспільства значним збільшенням інформаційних потоків істотно зросло значення наукових методів обробки, класифікації, аналізу та синтезу інформації. На особливу увагу ці методи заслуговують у тих сферах суспільного розвитку, які детермінують розвиток інших – економіці, праві та особливо в державному управлінні.

Якісне інформаційно-аналітичне забезпечення державного управління обумовлено такими причинами:

- ускладнення соціальних систем, що призводить до їх нестійкості, кризових ситуацій, підвищення управлінського ризику в умовах невизначеності;
- швидкі зміни соціальних структур, що вимагають оновлення інтелектуальних схем їх розуміння;
- збільшення кількості чинників, які впливають на життя людини в інформаційному суспільстві;
- зростання складності проблем державного управління, що викликає проблему вибору найоптимальнішого управлінського рішення з безлічі альтернатив.

Отже, якісний аналіз і синтез інформації стали необхідної умовою прийняття ефективного державно-управлінського рішення. Виходячи з цього, володіння методами аналізу інформації стало важливою професійно-кваліфікаційною характеристикою сучасних керівників органів влади, а інформаційно-аналітична діяльність – однією з основних у структурі їхньої діяльності.

Зазначене обумовлює необхідність належної присутності інформаційно-аналітичної діяльності як політико-управлінської дисципліни, у структурі навчальних програм фахівців, що готуються за спеціальністю «державне управління».

Необхідно визнати, що в системі Національної академії державного управління при Президентові України (далі – НАДУ) багатороків йде пошук ефективних методик навчання інформаційно-аналітичній діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Визначення невирішених раніше частин загальної проблеми. Розробкою відповідних програм і курсів займалися такі дослідники, як О. Антонова, А. Баронін, О. Валевський, В. Дрешпак, І. Ібрагімова, Ю. Кальниш, Г. Почепцов, О. Радченко, В. Ребкало, І. Рейтерович, В. Романов, С. Телешун, В. Тертичка, О. Титаренко та інші.

Проте наявні методики та підходи викладання інформаційно-аналітичної діяльності концентрували увагу здебільшого на теоретичних аспектах аналітики і були розраховані на вже підготовленого фахівця, що має набір знань у галузі права, управління, соціології, філософії тощо. Між тим, зазначений підхід значно ускладнював сприйняття цієї суто практичної дисципліни багатьма слухачами регіональних інститутів, зокрема тими, що здобули вищу освіту більше 10 – 15 років тому і працюють на місцевому рівні. Зазначене обумовило необхідність розробки нового підходу до викладання ін-

КУЗНЯКОВА
Тетяна

Валентинівна,

кандидат наук з державного управління, доцент кафедри політології та філософії Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, м. Харків.

Анотація: викладено сутність методики викладання інформаційно-аналітичної діяльності слухачам магістратури за спеціальністю «державне управління», доведено необхідність вивчення цієї дисципліни в контексті сприяння розв'язанню нагальних проблем діяльності органів влади в Україні.

Ключові слова: інформаційно-аналітична діяльність, державне управління, методи, управлінське рішення.

УДК 35.088.6

**КОТУКОВ
Олександр
Анатолійович,**

кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри політології та філософії Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, м. Харків.

Анотація:

викладено сутність методики викладання інформаційно-аналітичної діяльності слухачам магістратури за спеціальністю «державне управління», доведено необхідність вивчення цієї дисципліни в контексті сприяння розв'язанню нагальних проблем діяльності органів влади в Україні.

Ключові слова: інформаційно-аналітична діяльність, державне управління, методи, управлінське рішення.

УДК 35.088.6

формаційно-аналітичної діяльності у слухачів, що здобувають другу вищу освіту за спеціальністю «державне управління».

Мета статті. Метою статті є теоретичне обґрунтування та розробка головних засад нової методики викладання дисципліни «Основи інформаційно-аналітичної діяльності» для слухачів регіональних інститутів НАДУ.

Висвітлення основного матеріалу дослідження. Інформаційно-аналітична діяльність – це прикладна політико-управлінська дисципліна, що використовує методи дослідження різних наук з метою розробки принципів і методів підготовки, ухвалення і здійснення державно-управлінських рішень [4].

Як прикладна дисципліна інформаційно-аналітична діяльність орієнтована на вирішення насамперед практичних завдань, що виникають під час управлінської діяльності. Теорія і практика в рамках даної дисципліни мають опору у вигляді емпірично спостережуваних фактів і процесів дійсності. Причому будь-яка теорія в межах цієї дисципліни має розглядатися як з точки зору її відповідності сучасним політичним процесам, так і з позиції можливостей її використання для вирішення конкретних державно-управлінських проблем. Також варто зазначити, що будь-які теоретичні висновки та гіпотези мають або впливати з конкретних фактів, або підтверджуватися ними.

Власне кажучи, інформаційно-аналітична діяльність у контексті свого викладання має стати набором технологій і робочих інструментів для здійснення ефективної управлінської діяльності, особливо тих її аспектів, які пов'язані з прийняттям політичних та управлінських рішень, питаннями стратегічного прогнозування та планування тощо.

Загалом, аналітичні технології в державному управлінні сприятимуть розв'язанню таких нагальних проблем діяльності органів влади.

1. Проблема вибору шляху розвитку. Україна вступила в епоху кардинальних реформ наприкінці ХХ ст., коли людство нагромадило значну кількість моделей демократичного розвитку. Перед керівництвом країни сьогодні стоїть важливе завдання – побудувати ефективну систему соціального і державного устрою, яка могла б інтегрувати специфіку українського суспільства із досвідом та досягненнями інших країн. Проблема полягає у виробленні виваженого варіанту українського історичного шляху, що буде розділятися як усіма суб'єктами влади, так і громадянами. Розв'язати цю проблему принципово неможливо без застосування соціально-філософської, економічної й історичної аналітики.

2. Проблема діагностики суспільства та соціальних проблем. За умов проведення масштабних соціально-економічних реформ, демократизації системи державного управління одним з головних завдань діяльності органів влади стає задоволення потреб та інтересів громадян, надання їм якісних соціальних послуг. Між тим характер цих потреб та інтересів є невідомим для більшості державних службовців. Вирішенню цієї проблеми сприятиме оволодіння соціологічними та загальнонауковими методами аналізу.

3. Проблема політичної зрілості. Через роздільність політичних та адміністративних посад, а також через невеликий досвід участі

більшості державних службовців у політичній діяльності великою є проблема низького рівня політичної культури працівників органів влади місцевого рівня, а також незрозумілості ними політичних процесів, що відбуваються у суспільстві. Виходячи з цього, вкрай важливим для державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування стає володіння методами політичної аналітики, що використовуються в межах політології.

4. Проблема зрілості системи державного управління. Системний розвиток державної аналітики, на наш погляд, треба розглядати як ознаку досягнення зрілості системи державного управління. На порядку денному стоїть завдання впровадження чіткої спеціалізації в роботі рядових державних службовців та їхніх керівників, визначення змісту і алгоритмів діяльності інформаційно-аналітичних підрозділів у структурах органів виконавчої влади та місцевого самоврядування. Розв'язати цю проблему неможливо без володіння методами сучасного організаційного менеджменту.

5. Проблема взаємодії із «четвертою владою». Значна частина державних службовців, виходячи з традицій радянської адміністративно-командної системи, фактично позбавлена здатності вибудовувати відносини із засобами масової інформації. Причому часто державні службовці місцевого рівня не можуть дати якісну і ґрунтовну оцінку спрямованості того чи іншого ЗМІ, основних проблем, що в ньому піднімаються, думок, що ним пропагуються. Отже, побудова ефективного діалогу з «четвертою владою» є можлива за умов володіння державними службовцями базовими знаннями та методами в галузі журналістики і філології.

6. Проблема загальної компетенції. Державні службовці і посадові особи місцевого самоврядування, яким доводиться займатися інформаційно-аналітичною діяльністю, потребують відповідних вмінь і навичок їх застосування. Їм необхідне добре розроблене інформаційно-методичне забезпечення аналітичної діяльності, якого вони, згідно з проведеними кафедрою політології та філософії Харківського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентіві України соціологічними дослідженнями, зараз не мають. Адже існуючі уявлення про те, яким має бути інформаційно-методичне, технічне і технологічне забезпечення аналітичної роботи в органах державної влади і органах місцевого самоврядування дуже розпливчате і неконкретне. Вирішення цієї проблеми можливо завдяки навчанню конкретним методам аналітичної роботи.

Можливості для вирішення даних проблем закладено в системі цілей курсу «Основи інформаційно-аналітичної діяльності», що викладається для слухачів магістерської підготовки ХарРІ НАДУ.

Цілями навчання слухачів визначено такі:

- надання їм систематизованого уявлення про інформаційно-аналітичну діяльність, структуру, форми та принципи аналізу, особливості технології прийняття державно-управлінських рішень;
- поглиблення їх знань про основні методи прикладної аналітики в державному управлінні;
- вироблення в них вміння визначати причини та прогнозувати наслідки прийняття і реалізації управлінських рішень, соціально-економічних та політичних програм на місцевому та регіональному рівні;
- формування у слухачів комплексу систематизованих навичок і вмінь з підготовки й використання сучасних методик складання аналітичного документів;
- «озброєння» слухачів комплексом професійних знань, необхідних для ефективного виконання функцій висококваліфікованих аналітиків, експертів, радників, консультантів.

Чисельні дослідження видатних фахівців у сфері освіти, зокрема Д. Блума [15], а також практичний досвід доводять, що найбільш ефективним засвоєння тієї чи іншої

навчальної інформації є її практичне застосування та безпосереднє використання в діяльності. Виходячи з цього, кожне практичне заняття для слухачів з «Основ інформаційно-аналітичної діяльності» в ХарPI НАДУ побудовано навколо оволодіння конкретним аналітичним методом. У той же час всі запропоновані методи були обрані, ґрунтуючись на двох критеріях: їх спроможності вирішити найбільш нагальні проблеми діяльності органів влади та їх працівників, а також можливостей їх засвоєння за дві академічні години.

На основі цих критеріїв слухачам було запропоновано оволодіти такими методами аналітичної діяльності:

- дедуктивний та індуктивний методи, порівняльний аналіз (що дозволяє сприяти вирішенню проблеми загальної компетенції),
- метод опитування (проблема діагностики суспільства та соціальних проблем);
- SWOT-аналіз (проблеми вибору шляху розвитку, зрілості системи державного управління);
- контент-аналіз, дискурс-аналіз (взаємодія з «четвертою владою»);
- метод прогнозування (проблема політичної зрілості тощо).

Далі докладно про сутність цих методів та особливостей їх практичного оволодіння.

Індуктивний та дедуктивний методи. Індукція (від лат. *inductio* – наведення, спонукання) – метод пізнання, що ґрунтується на формально-логічному умовиводі, який дає можливість одержати загальний висновок на основі окремих фактів. Інакше кажучи, це є рух мислення від часткового, окремого до загального. Дедукція (від лат. *deductio* – виведення) – метод, який полягає в одержанні часткових висновків на основі знання якихось загальних положень. Інакше кажучи, це рух мислення від загального до часткового, окремого.

Зазначені методи постійно використовуються в житті кожною людиною, між тим, більшість людей про це просто не замислюється. Однак, уміти на основі низки схожих фактів визначити загальне або, навпаки, завдяки ґрунтовному аналізу одного факту зробити висновок про категорію інших є дуже важливим для будь-якого управління.

Найкраще специфіку використання цих методів у практичній діяльності наведено в творах А. Конан-Дойля. Розбір одного з них з визначенням особливостей застосування дедуктивного та індуктивного методу допомагає слухачам краще структурувати свої уявлення про дедукцію та індукцію.

Опитування – це метод збору первинної вербальної (тобто усної, не поведінковою) інформації, що ґрунтується на безпосередній (інтерв'ю) або опосередкованій (анкетування) соціально-психологічній взаємодії між дослідником і опитуваним. Цей метод ґрунтується на використанні опитувальника, що представляє сукупність питань, що розрізняються за змістом, формі і функціям.

Використання цього методу передбачає грамотне складання опитувальника – анкети. Під час практичного заняття слухачам пропонується скласти власну анкету, виходячи з вимог до складання таких документів. Так, зокрема, зазначається, що анкета повинна містити, три змістовні частини.

1. Вступна частина анкети, яка має містити звернення до респондента, в якому позначається, хто, з якою метою проводить опитування, і як використовуватися його результати, а також інструкція зі способом заповнення анкети, гарантується анонімність відповідей.

2. Основна частина, яка містить питання, розраховані на послідовне розкриття змісту досліджуваної проблеми, досягнення поставленої перед дослідженням мети і завдань, перевірку гіпотез.

3. «Паспортичка», паспортна частина включає питання, відповіді на які характеризують демографічний і соціальний статус респондентів.

SWOT-аналіз – це аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища організації (інституту, суб'єкта), політичної та економічної ситуації, що складається навколо неї. Аналізу підлягають сильні сторони (Strength), слабкі сторони (Weakness) внутрішнього середовища, а також можливості (Opportunities) і загрози (Threats) зовнішнього середовища організації, зовнішнього впливу на неї.

SWOT-аналіз допомагає установити зв'язки між найхарактернішими можливостями, загрозами, сильними сторонами (перевагами) і слабкостями організації. А його результати слугують основою для формулювання і вибору стратегій її розвитку. Головною метою проведення SWOT-аналізу є отримання достовірних даних про можливості організації і загрози, що можуть постати перед нею у випадку ухвалення певних управлінських рішень [16]. Методика проведення SWOT-аналізу передбачає здійснення декількох етапів:

I. Визначення власних сильних і слабких сторін всередині організації. Для цього необхідно скласти перелік параметрів, за якими оцінюватиметься організація; по кожному параметру визначити, що є сильною стороною підприємства, а що – слабкою; зі всього переліку вибрати найбільш важливі сильні і слабкі сторони.

II. Визначення можливостей і загроз на зовнішньому просторі. Це своєрідна «розвідка місцевості» [7].

SWOT-аналіз порівняно з іншими методами має як переваги, так і недоліки. Основною його перевагою є простота і можливість витратити невеликі кошти на його проведення, а також гнучкість і наявність безлічі варіантів. Також це систематизація знань про внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на процес стратегічного планування; можливість визначити конкурентні переваги організації та сформулювати стратегічні пріоритети. Проведення SWOT-аналізу дозволяє систематизувати проблемні ситуації; краще розуміти структуру ресурсів, на які слід спиратися в удосконаленні діяльності та розвитку організації; відстежувати загальний стан зовнішнього середовища; виділяти і використовувати нові потенційні можливості швидше, ніж конкуренти; вибрати оптимальну дорогу розвитку і уникнути небезпек; приймати зважені рішення. Правильно і вчасно прийняті стратегічні рішення відіграють сьогодні ключову роль в успішній діяльності будь-якого органу влади. Саме вони дозволяють говорити про її ефективність/неефективність.

На практичному занятті слухачам пропонується розробити дві матриці SWOT-аналізу, що стосуються ухвалення двох діаметрально протилежних управлінських рішень на рівні своєї організації.

Контент-аналіз – (від англ. contents – зміст) – метод якісно-кількісного аналізу змісту документів з метою виявлення чи виміру різних фактів і тенденцій, відображених у цих документах. Особливістю контент-аналізу є те, що він вивчає документи в їх соціальному контексті.

Частіше за все об'єктами дослідження контент-аналізу виступають повідомлення друкованих ЗМІ, радіо, телебачення, протоколи зборів, листи, накази, розпорядження тощо, а також дані інтерв'ю та відкриті питання анкет. Основні напрями застосування контент-аналізу: виявлення того, що існувало до тексту, і що тим чи іншим чином набуло в ньому відображення; визначення того, що буде існувати після тексту, тобто після сприйняття інформації адресатом.

У розробці та практичному застосуванні контент-аналізу виявляють декілька стадій. Після того, як сформульовані тема, завдання і гіпотези дослідження, визначаються категорії аналізу – найбільш загальні, ключові поняття, що відповідають завданням, що досліджуються. Система категорій відіграє роль питань в анкеті та вказує, які відповіді повинні бути знайдені в тексті. У практиці контент-аналізу склалася доволі стійка система категорій – знак, цілі, цінності, тема, герой, автор, жанр тощо.

Після того, як категорії сформульовано, необхідно вибрати відповідну одиницю аналізу – лінгвістичну одиницю мови чи елемент змісту, які слугують у тексті індикатором явищ, що цікавлять дослідника. У практиці вітчизняних контент-аналітич-

них досліджень найбільш уживаними одиницями аналізу є слова, прості речення, судження, тема, автор, герой, соціальна ситуація, повідомлення в цілому.

Необхідною умовою є розробка таблиці (протоколу) контент-аналізу – основного робочого документа, за допомогою якого проводиться дослідження. Тип таблиці визначається етапом дослідження.

Перевагами контент-аналізу є те, що це ненав'язливий (на відміну від опитування), непрямий метод, який дає уявлення про об'єкти, які дослідник безпосередньо не спостерігає. За допомогою контент-аналізу можна одержати інформацію про таке:

- автора повідомлення (його норми, цінності, особисті особливості, групу, на яку він орієнтується, світогляд, установки, соціально-демографічні характеристики);
- адресата повідомлення (кому воно адресоване);
- мету створення повідомлення (пропаганда, погроза, скарга, маніпулятивний вплив складного характеру тощо);
- причини створення повідомлення;
- відношення автора повідомлення до адресата;
- структуру повідомлення (чи містить підтекст), засіб викладання інформації, стилі повідомлення.

Під час практичного заняття слухачам пропонується зробити контент-аналіз однієї з центральних газет та визначити основну тему номера, настрої, що пропагуються цим ЗМІ, а також політичні орієнтації власника газети.

Дискурс-аналіз – це метод аналізу існуючих текстів, який припускає вихід на інші, ніж власне текстові структури. Саме використання дослідником терміна «дискурс» направляє його зусилля на ширший, ніж окремий текст, об'єкт – на коло текстів, об'єднаних на основі певної ознаки – авторства, часу існування, тематичній спільності та світоглядній приналежності суб'єктів тексту.

Здійснюючи дискурс-аналіз політичних текстів, звертається увага на їх стиль, логіку, емоційно-психологічне забарвлення, а також на явні, видимі та латентні (сховані) елементи.

Термін «дискурс» увів у використання Ю. Хабермас для позначення «виду мовленнєвої комунікації, що пропонує раціональний критичний розгляд цінностей, норм і правил, які знаходяться в соціальному житті» [8]. Здійснюючи дискурс-аналіз, у першу чергу потрібно визначити жанр або стиль представлення матеріалу. Для отримання уявлення про текст та автора дискурс-аналіз охоплює характеристику таких елементів, як структура, наочність, логічність, планування, доказовість. Також під час дискурс-аналізу необхідно звертати увагу на значення (приховане, додаткове) слів, стиль написання та модальність (категорія, яка виражає відношення змісту висловлювання до дійсності і мовця до змісту висловлювання).

Виявити оцінки, явно або приховано подані в політичному дискурсі, можна, аналізуючи, наприклад, групи таких висловлень:

- констатації та спонукання діяти;
- сховані висловлення, що подаються у вигляді питань;
- відповіді на вибрані питання (установивши, на які саме питання даний дискурс відповідає, а які залишає без відповіді);
- трактування та описи проблем;
- опис рішення проблем, які стоять перед суспільством: у позитивних термінах, «конструктивно» («ми повинні зробити те-то й те-то»); негативно («нам не підходить те-то й те-то», «так жити не можна»);
- формулювання ідей, які видаються авторові новаторськими;
- висловлення, які подають загальні істини: як результат міркувань, як безсумнівної даність «від Бога» або як предмет для виявлення причин цієї даності;
- запити та вимоги до представників влади;
- заклики сприяти тому або іншому рішенню та слова допомоги;
- агресивні та оціночні елементи тощо.

Суспільне призначення політичного дискурсу полягає в тому, щоб навіть адресатам – громадянам – необхідність «політично правильних» дій та оцінок. Інакше кажучи, мета політичного дискурсу – не описати, а переконати, розбудивши в адресаті наміри, обґрунтувати переконання та спонукати до дії [14]. Будь-який дискурс, не тільки політичний, враховує систему поглядів потенційного інтерпретатора з метою модифікувати наміри, думки та мотивацію аудиторії. Саме завдяки цьому і відбуваються несподівані переходи від одних переконань до інших, іноді всупереч очікуванням самого промовця.

Під час вивчення дискурс-аналізу слухачам пропонується проаналізувати текст промови одного з політичних діячів і визначити, наскільки відрізняються сформульована мета та латентні меседжі даного документу.

Порівняльний аналіз передбачає вивчення закономірностей у функціонуванні політичних інститутів і політичній поведінці людей. Як дедуктивний та індуктивний методи, він кожного дня використовується більшістю людей. Тому головне під час практичного заняття – це робота над технологією його проведення. Слухачам доводиться, що основними етапами порівняльного аналізу є:

- вибір об'єкта(-ів) для аналізу;
- збір та опис фактів про зазначений об'єкт на підставі поставленої перед дослідженням мети;
- вибір чинників, за якими буде проводитися порівняння;
- виявлення та опис тотожностей та відмінностей на основі визначених чинників;
- формулювання узагальнюючого висновку.

На практичному занятті слухачам пропонується зробити порівняльний аналіз двох інаугураційних промов Президентів України та зробити висновок щодо можливостей розробок прогнозних сценаріїв майбутнього на основі таких речей.

Метод сценарного прогнозування. Процес прогнозування передбачає систему етапних дій, що складається зі структурного аналізу певної системи, виділення її компонентів, визначення характеру взаємозв'язків і залежностей між ними; вибір основних факторів, кількісне вираження та зіставлення значимості; виявлення основних тенденцій, напрямків розвитку процесів, що відбуваються в даній системі; екстраполяція цих процесів у майбутнє та складання комплексного прогнозу розвитку політичної системи [12].

Сценарний аналіз – це формалізований метод прогнозування, який передбачає використання моделювання (представлення його в спрощеному схематичному виді, зручному для отримання висновків прогнозного характеру) і екстраполяції (перенесення в майбутнє тенденцій, закономірностей, які відбувалися в минулому і сьогодні досить добре відомі). Його особливість полягає в моделюванні можливих ситуацій і подальшій кількісній оцінці ризиків на основі висновків, зроблених з використанням експертних оцінок і екстраполяції. У змістовному плані сценарний метод є практичною реалізацією принципу послідовного вирішення невизначеності. Він включає прийоми формалізованого опису прогнозованої ситуації і конкретні методи і алгоритми побудови і дослідження сценаріїв її розвитку. На відміну від фінансового і математичного аналізу, сценарний аналіз дозволяє відповісти на питання: що якщо, і обумовлює можливість застосовувати цей підхід до аналізу управлінських або фінансових ризиків

У контексті сценарного методу під сценарієм розуміється гіпотетична картина послідовного розвитку в часі і просторі подій, що складатимуться під час можливого розвитку досліджуваної системи. У сценарії фіксуються причинно-наслідкові залежності, що визначають можливу в майбутньому динаміку зміни стану системи, і умови, в яких ці зміни відбуватимуться.

Процес розроблення прогнозу можна поділити на такі основні стадії:

По-перше, формулюються цілі та задачі дослідження.

По-друге, формулюються гіпотеза, яка буде доведена або спростована.

По-третє, робиться системний опис об'єкта: досліджується його особливості.

По-четверте, будується матриця позитивних і негативних чинників (показників), що можуть вплинути на розвиток об'єкта. Такі показники можуть відображати зовнішні та внутрішні чинники впливу на реалізацію гіпотези.

По-п'яте, готується базовий сценарій, який припускає, що половина з можливих чинників впливу будуть сприятливими, а половина – ні. Також готуються оптимістичний та песимістичний та сценарії, при цьому вказуються умови за яких вони можуть здійснитися або ні.

По-шосте, доводиться чи спростовується гіпотеза, вказується імовірність реалізації сценаріїв.

У цілому сценарне прогнозування ставить завдання: виявити можливі або бажані варіанти розвитку об'єкта для наступної оптимізації планів, програм, проектів; виявити всі можливі варіанти розвитку і вирішення різних проблем майбутнього, його взаємовиключні варіанти, стихійні і свідомі процеси, визначити їхні часові та просторові параметри.

Найважливішою функцією сценарного прогнозування є те, що воно дає розуміння історичної перспективи, допомагає визначити напрям соціально-економічного та політичного розвитку на тривалий час, правильно орієнтуватись у міжнародних подіях і тим самим служить для вироблення обґрунтованої стратегії і тактики.

Політичне прогнозування здійснюється на трьох рівнях. Найвищий рівень – це суспільство взагалі, середній – певна територіальна спільність чи регіон і нижчий – окремий колектив. Найвищим часовим рівнем вважається довгострокове прогнозування, яке розглядає соціальні процеси на тривалий період – 15 – 20 років – і вирішує питання на рівні державної політики. Середній часовий рівень – 10 – 15 років, протягом якого аналізується можливість розв'язання стратегічних завдань, які дають орієнтовну відповідь на запитання, що можна зробити. На найнижчому рівні прогнозування вирішуються оперативні завдання, які належить здійснити в найближчий період.

На практичному занятті слухачам надається можливість розробити прогноз перемоги на повторних президентських виборах одного з кандидатів на посаду у разі виконання його передвиборної програми. Підставою для висновків має слугувати заповнена таблиця (табл. 1.).

На останньому занятті слухачі повинні власноруч підготувати аналітичну записку, в якій буде використано один з наведених вище аналітичних методів.

Отже, в результаті навчання «Основам інформаційно-аналітичної діяльності» слухачі, які є майбутніми керівниками органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, повинні:

знати:

- особливості технології та методології різних форм інформаційно-аналітичної діяльності;
  - методи аналізу державно-управлінських проблем та державної політики та технології прогнозування;
  - правила складання аналітичних документів;
- володіти навичками:
- прийняття державно-управлінських рішень;
  - підготовки й складання аналітичного документа;
  - обрання стратегії, тактики та необхідних методів під час організації аналітичного дослідження;
  - аналізу, обробки та інтерпретації інформації в процесі інформаційно-аналітичної діяльності;
  - моделювання та прогнозування як важливої складової інформаційно-аналітичного забезпечення.

Таблиця 1.

Матриця підтримки кандидата

Показники	Базовий сценарій	Оптимістичний сценарій	Песимістичний сценарій
Внутрішньополітична підтримка			
Підтримка з боку громадян (за регіональною ознакою)			
Мешканці Сходу			
Мешканці Центру			
Мешканці Заходу країни			
Підтримка з боку громадян (за соціально-професійною ознакою)			
Малі підприємці			
Селяни			
Працівники промислових підприємств			
Державні службовці			
Працівники соціальної сфери (вчителів, медиків тощо)			
Інші			
Підтримка громадян за віковою ознакою			
Молодь			
Громадяни середнього віку			
Люди похилого віку			
Підтримка з боку елітних угруповань			
Регіональні політичні еліти			
Великий бізнес			
Керівники Збройних сил			
Керівники МВС, СБУ			
Культурна інтелігенція, лідери громадської думки (актори, поети)			
Релігійна еліта, лідери конфесій			
Інші			
Зовнішньополітична підтримка			
Росія			
ЄС			
США			

уміти:

- організувати інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності суб’єктів влади;
- застосовувати методи порівняльного аналізу в процесі інформаційно-аналітичної діяльності;
- розробляти соціологічний інструментарій;
- прогнозувати наслідки прийняття управлінських рішень;
- аналізувати політичні тексти та промови, виділяти в них головне та другорядне;
- визначати ефективність діючих форм і методів державного управління;

– розробляти інформаційно-аналітичні записки та пропозиції (проекти) щодо визначення стратегічних цілей і завдань розвитку території, галузі;

– ефективно виконувати функції висококваліфікованих експертів, радників, консультантів, та готувати рекомендації, пропозиції, аналітичні записки із здійснення прикладної політики в діяльності посадових осіб та органів державної влади.

Таким чином, вивчення інформаційно-аналітичної діяльності на факультеті магістерської підготовки є необхідною передумовою підвищення ефективності державного управління в Україні та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Література:

1. Бебик В. Політологія: теорія, методологія, практика / В. Бебик. – К. : МАУП, 1997. – 248 с.
2. Боришполец К. П. Методы политических исследований : учеб. пособ. для студ. вузов / К. П. Боришполец. – М. : Аспект Пресс, 2005. – 221 с.
3. Валевський О. Л. Державна політика в Україні: методологія аналізу, стратегія, механізми впровадження : [монографія] / О. Л. Валевський. – К. : НІСД, 2001. – 242 с.
4. Введення в політичну аналітику : навч. посіб. / кол. авт. ; за заг. ред. В. А.Телешуна. – К. : Вид-во НАДУ, 2006. – 314 с.
5. Веймер Д. Л. Аналіз політики: концепції, практика / Д. Л. Веймер, Е. Р. Вайнінг ; пер. з англ. І. Дзюби, А. Олійника ; наук. ред. О. Кілієвич. – К. : Основи, 1998. – 654 с.
6. Дай Т. Основи державної політики / Т. Дай ; пер. з англ. Г. Є. Краснокутського ; наук. ред. З. В. Балабаєва. – О. : АО Бахва, 2005. – 468 с.
7. Мошенський С. З. Економічний аналіз : [підруч. для студ. економ. спеціал. ВНЗ] / С. З. Мошенський, О. В. Олійник ; за ред. д.е.н., проф., заслуженого діяча науки і техніки України Ф. Ф. Бутинця. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП «Рута», 2007. – 704 с.
8. Назарчук А. В. Ю. Хабермас и К.-О. Апель: два подхода к обоснованию теории общества в современной немецкой философии / А. В. Назарчук. – М., 2004. – 300 с.
9. Ребкало В. А. Політична аналітика та прогнозування : [навч. посіб.] / В. А. Ребкало, О. Л. Валевський, Ю. Г. Кальниш. – К. : УАДУ, – 2002. – 60 с.
10. Справочник по политическому консультированию / под ред. проф. Давида Д. Перлматтера ; пер. с англ. – М. : ИНФРА-М, 2002. – 330 с.
11. Сучасний виборчий PR. – 2 вид., доп. й перероб. / кол. авт. ; кер. авт. кол. В. В. Лісничий. – К. : Професіонал, 2004. – 512 с.
12. Телешун С. О. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації / С. О. Телешун, А. С. Баронін. – К. : Вид-во Паливода А.В., 2001. – 112 с.
13. Туронок С. Политический анализ. Курс лекцій : [учеб. пособ.] / С. Туронок. – М. : Дело, 2005. – 360 с.
14. Филипс Л. Дискурс-анализ. Теория и метод / Л. Филипс, М. В. Йоргенсен. – Х., 2010, 334 с.
15. Bloom B. S. Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals: Handbook I, cognitive domain / B. S. Bloom. – New York : Longman, – 1956. – 234 с.
16. SWOT-аналіз – основа формування маркетингових стратегій : [навч. посіб.] / за ред. Л. В. Балабанової. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2005. – 301 с.